

Міжнародне право

УДК 347.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14810406>

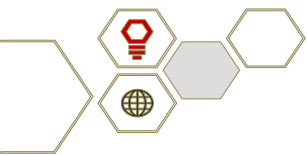
**Аналіз правових аспектів укладання правочинів у міжнародному
приватному праві**

Фролов Михайло Михайлович,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін, Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8513-6844>

Прийнято: 11.12.2024 | Опубліковано: 30.12.2024

***Анотація:** У сучасних умовах глобалізації та збільшення кількості транскордонних правовідносин питання укладання правочинів у сфері міжнародного приватного права набуває особливої актуальності. Вибір застосовного права, колізійні аспекти та правова визначеність є основними чинниками, що впливають на ефективність договірних зобов'язань. Відсутність гармонізованих підходів до регулювання таких правовідносин у різних юрисдикціях ускладнює правозастосування та створює правову невизначеність для сторін правочину. Це зумовлює необхідність удосконалення законодавства з метою забезпечення передбачуваності та стабільності міжнародних правовідносин. **Мета.** Дослідження спрямоване на аналіз сучасних теоретичних підходів до регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві, виявлення основних проблем, пов'язаних із вибором застосовного права, а також розробку пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання для підвищення ефективності та передбачуваності таких правовідносин. **Методи.** У роботі використано*

комплексний методологічний підхід, що охоплює аналіз національного та міжнародного законодавства, порівняльно-правовий метод для виявлення відмінностей у регулюванні правочинів у різних юрисдикціях, а також формально-юридичний метод для визначення особливостей колізійного регулювання договірних зобов'язань. **Результати.** Встановлено, що основними проблемами укладання правочинів у міжнародному приватному праві є правова невизначеність у виборі застосовного права, колізійні питання, що виникають через різні підходи у національних законодавствах, а також складність визнання та виконання судових рішень у транскордонних справах. Проаналізовано принцип автономії волі сторін як один із провідних механізмів вибору права, його переваги та обмеження. Запропоновано вдосконалення національних колізійних норм шляхом уніфікації правових підходів, а також запровадження цифрових технологій у процес укладання правочинів. **Висновки.** Отримані результати поглиблюють наукове розуміння правового регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві. Запропоновані заходи щодо вдосконалення правових механізмів сприятимуть підвищенню ефективності та передбачуваності міжнародних правовідносин.

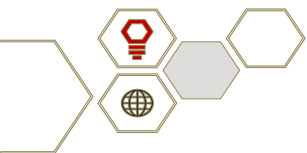
Ключові слова: колізійні норми, автономія волі сторін, правова визначеність, транскордонні правовідносини, уніфікація законодавства.

Analysis of the legal aspects of concluding transactions in private international law

Mykhailo Frolov,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Department of Civil and Legal Disciplines, Dnipro State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0001-8513-6844>

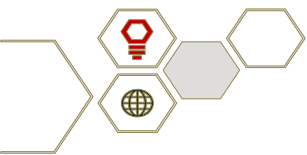
Abstract: *In the current conditions of globalization and the growth of cross-border legal relations, the issue of concluding transactions in the field of private international law is gaining particular importance. The choice of applicable law, conflict aspects and legal certainty are key factors affecting the effectiveness of contractual obligations. The lack of harmonized approaches to regulating such legal relations in different jurisdictions complicates law enforcement and creates legal uncertainty for the parties to the transaction. This necessitates the improvement of legislation in order to ensure predictability and stability of international legal relations.*

Purpose. *The study is aimed at analyzing modern theoretical approaches to regulating the conclusion of transactions in private international law, identifying key problems related to the choice of applicable law, and developing proposals for improving legal regulation to increase the efficiency and predictability of such legal relations.*

Methods. *The work uses a comprehensive methodological approach, including the analysis of national and international legislation, a comparative law method to identify differences in the regulation of transactions in different jurisdictions, as well as a formal-legal method to determine the features of the conflict of laws regulation of contractual obligations.*

Results. *It was established that the main problems of concluding transactions in private international law are legal uncertainty in the choice of applicable law, conflict issues arising from different approaches in national legislation, as well as the complexity of recognizing and enforcing court decisions in cross-border cases. The principle of autonomy of the will of the parties as one of the key mechanisms for choosing the law, its advantages and limitations are analyzed. It is proposed to improve national conflict of laws rules by unifying legal approaches, and introducing digital technologies into the process of concluding transactions.*

Conclusions. *The obtained results deepen the scientific understanding of the legal regulation of contract conclusion in international private law. The proposed measures for improving legal mechanisms will contribute to enhancing the efficiency and predictability of international legal relations.*

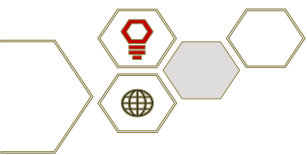
Keywords: *conflict of laws rules, autonomy of the parties, legal certainty, cross-border legal relations, unification of legislation.*

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі дедалі важливішого значення набувають міжнародні правовідносини, які виникають у сфері укладання правочинів між суб'єктами різних держав. Міжнародне приватне право, регулюючи ці відносини, стикається з численними викликами, пов'язаними з відмінністю в національних правових системах, колізійними нормами та необхідністю забезпечення балансу інтересів сторін.

Складність питання полягає у визначенні належного правового регулювання укладання правочинів, зокрема щодо вибору застосовного права, форми та змісту правочинів, а також наслідків їх невиконання або недійсності. Особливої актуальності набуває ця проблема в умовах цифровізації, розвитку транснаціональних корпорацій та розширення транскордонних економічних зв'язків.

Актуальність дослідження зумовлена потребою у вдосконаленні правового регулювання укладання міжнародних правочинів, з урахуванням сучасних викликів і міжнародної практики. Це вимагає аналізу правових аспектів, спрямованого на забезпечення ефективності, справедливості та передбачуваності міжнародних правовідносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика укладання правочинів у міжнародному приватному праві активно досліджується як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Значний внесок у вивчення цього питання зробили такі вчені, як К. Важна [1], Л. С. Єрмоленко-Князева [2], які висвітлили аспекти колізійного регулювання, форми договорів та особливості правового статусу сторін. У працях цих авторів проаналізовано загальні принципи, що визначають застосування національних правових систем у міжнародних правовідносинах, а також важливість урахування специфіки окремих юрисдикцій.

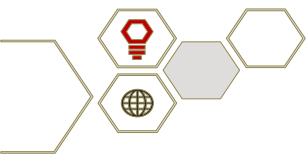

Науковці О. С. Овечкіна [3], О. Тур зі співавторами [4] досліджують виклики, які постають у зв'язку з глобалізацією економічних процесів, збільшенням кількості транснаціональних угод та появою нових форм електронних правочинів. Учені А. Г. Барабаш, І. О. Никипорець [5] аналізують проблеми вибору застосовного права в умовах багатосторонніх договорів, тоді як С. О. Шипко [6] вивчає особливості суб'єктів міжнародного приватного права.

Водночас можна виокремити два основні підходи до регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві. Перший підхід базується на колізійно-правовому регулюванні, що досліджується, зокрема, у працях Д. А. Черваньова, О. М. Туєва [7] та В. А. Малиги, О. Д. Лелюх [8]. Науковці аналізують механізми вибору застосовного права, а також проблеми визначення автономії волі сторін у договірних правовідносинах. Другий підхід зосереджується на матеріально-правовому врегулюванні міжнародних правочинів, яке передбачає уніфікацію правових норм через міжнародні конвенції. У цьому контексті важливими є дослідження Л. В. Мошняги [9] та М. Л. Логвиненко [10], у яких розглядається практичне значення міжнародних угод, таких як Римська конвенція 1980 року про право, що застосовується до договірних зобов'язань, та Гаазька конвенція 2005 року про угоди про вибір суду.

Проте, попри увагу до обраної проблематики, деякі питання залишаються недостатньо опрацьованими. Зокрема, комплексний аналіз правових аспектів укладання правочинів у цифровому середовищі, особливо в контексті застосування смартконтрактів і блокчейн-технологій, потребує глибшого вивчення. Також питання гармонізації національних правових систем із міжнародними стандартами є дискусійними, що ускладнює уніфікацію правового регулювання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.
Враховуючи наявні обмеження та прогалини в дослідженні правових аспектів

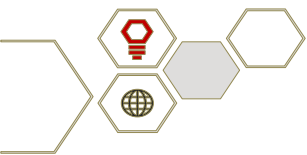
укладання правочинів у міжнародному приватному праві, актуальність цього дослідження зумовлена потребою в систематизації сучасних правових підходів до регулювання таких правочинів. Зокрема, особливу увагу варто приділити аналізу проблем, пов'язаних із вибором застосовного права, що є основним чинником для визначення прав і обов'язків сторін, а також регулюванням недійсності правочинів, які можуть створювати значні правові ризики в міжнародній практиці. Крім того, важливим завданням є вивчення новітніх тенденцій у цій сфері, особливо в контексті цифровізації договірних відносин, яка передбачає застосування смартконтрактів, електронних підписів та інших цифрових інструментів, що трансформують традиційний підхід до правового регулювання.

Наше дослідження спрямоване на заповнення цих прогалин шляхом аналізу міжнародної практики та розроблення рекомендацій для вдосконалення правового регулювання укладання міжнародних правочинів. Це дозволить підвищити ефективність правозастосування та сприяти гармонізації правових норм в умовах глобалізації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексний аналіз правових аспектів укладання правочинів у міжнародному приватному праві з урахуванням сучасних викликів, зокрема глобалізації, цифровізації договірних відносин та гармонізації правових норм.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- 1) проаналізувати сучасні теоретичні підходи до регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві;
- 2) виявити проблеми, пов'язані з вибором застосовного права в умовах транснаціональних правовідносин;
- 3) розробити пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві для підвищення ефективності та передбачуваності таких правовідносин.

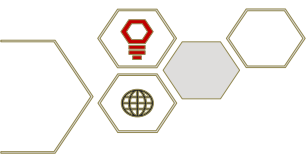

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародні правочини є невіддільною складовою міжнародного приватного права, оскільки вони охоплюють правовідносини між фізичними та юридичними особами, а також між приватними суб'єктами та іноземними державами в неполітичній сфері [6, с. 206]. Такі правочини можуть виникати в різних сферах правовідносин, зокрема під час укладення шлюбів між особами, правовий статус яких визначається різними правовими системами, здійснення іноземного інвестування, міжнародних перевезень, реалізації авторських і видавничих прав за кордоном, а також у спадкових правовідносинах, що мають транскордонний характер тощо.

Основною особливістю міжнародних правочинів є їхній приватноправовий характер, що відрізняє їх від міждержавних відносин, які регулюються нормами міжнародного публічного права. На відміну від відносин між державами в міжнародних правочинах відсутній елемент владних повноважень між суб'єктами. Взаємодія учасників таких правочинів ґрунтується на принципах рівності, автономії волі та добровільного погодження умов, що створює баланс прав і обов'язків сторін.

Міжнародні правочини можуть мати як майновий, так і немайновий характер. До майнових правочинів належать угоди, пов'язані з міжнародною торгівлею, перевезеннями, інвестиціями, банківськими та фінансовими операціями. Немайнові правочини охоплюють, зокрема, договірні відносини у сфері інтелектуальної власності, сімейного права, особистих немайнових прав тощо. З огляду на транскордонний характер таких правовідносин, міжнародні правочини підпадають під дію колізійних норм, що визначають застосовне право та компетентну юрисдикцію в разі виникнення спорів.

Регулювання міжнародних правочинів здійснюється за допомогою норм міжнародного приватного права, що формуються як на рівні національних законодавств, так і в межах міжнародних договорів та конвенцій. До найважливіших міжнародних актів, що впливають на регулювання таких

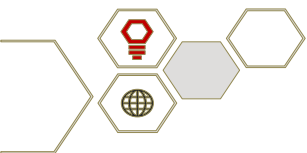

правочинів, належать Римська конвенція про застосовне право до договірних зобов'язань (1980), Гаазькі конвенції у сфері міжнародного приватного права, а також регламенти Європейського Союзу, зокрема Регламент «Рим I» (№ 593/2008), що визначає застосовне право до договірних зобов'язань у країнах ЄС.

У межах міжнародного приватного права виокремлюють два основні типи норм: колізійні та матеріально-правові. Колізійні норми становлять історичну основу міжнародного приватного права, оскільки їхня головна функція – не безпосереднє регулювання правовідносин, а визначення того, право якої держави має застосовуватися в кожному конкретному випадку. Такі норми за своєю природою є правилами відсилання, тобто вони не встановлюють конкретні права та обов'язки сторін, а лише вказують, за нормами якої правової системи ці права та обов'язки мають визначатися. Сукупність таких норм у межах правової системи кожної держави формує її колізійне право.

На відміну від колізійних матеріально-правові норми безпосередньо регламентують права та обов'язки учасників міжнародних правовідносин. Вони можуть міститися як у внутрішньому законодавстві окремих держав, так і в міжнародних угодах. Особливістю матеріально-правового регулювання є те, що воно в деяких випадках дозволяє уникати застосування колізійних норм, оскільки забезпечує уніфіковане регулювання певних аспектів правочинів. Такі норми можуть бути закріплені в міжнародних договорах, наприклад, у Віденській конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (1980), яка містить єдині правила щодо укладання та виконання міжнародних комерційних контрактів.

Колізійне регулювання особливо актуальне у випадках, коли сторони договору не визначили застосовне право в угоді. У такому разі визначення відповідного законодавства здійснюється на основі загальноприйнятих колізійних принципів (табл. 1).

Таблиця 1

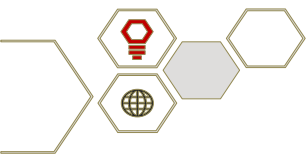
Загальноприйняті колізійні принципи

Назва	Характеристика
Принцип автономії волі	Надає сторонам можливість самостійно обирати право, що застосовуватиметься до правочину
Принцип найбільш тісного зв'язку	Передбачає застосування права тієї держави, з якою правочин має найтісніший зв'язок (наприклад, країни, де знаходиться основне місце діяльності сторін або місце виконання договору)
Lex loci contractus (право місця укладення договору)	Застосовується у випадках, коли місце укладення договору має пріоритетне значення для визначення відповідного законодавства.

Джерело: власна розробка автора

Оскільки коло суб'єктів приватноправових відносин з іноземним елементом є доволі широким і різноманітним, кожен із них має специфічні особливості, які потребують детального аналізу [7, с. 132]. З огляду на відмінності в правовому статусі фізичних та юридичних осіб, держав і міжнародних організацій у таких правовідносинах, важливо приділяти увагу не лише їхній правосуб'єктності, а й особливостям застосовного права, юрисдикції та потенційним колізійним питанням. Окремий інтерес становлять правові аспекти участі цифрових платформ і алгоритмічних систем у міжнародних приватноправових відносинах, що додає нові виклики до правового регулювання.

Юридичні особи відіграють основну роль у міжнародних економічних відносинах, що зумовлює необхідність чіткого визначення меж їхньої правосуб'єктності. Це питання є особливо важливим для міжнародного приватного права, оскільки воно безпосередньо впливає на розв'язання низки статутних питань. Зокрема, йдеться про визначення правового статусу юридичної особи, механізм її створення, реорганізації та ліквідації,

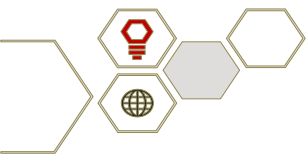
організаційно-правову структуру, сферу діяльності, а також порядок прийняття рішень її органами управління. Окрему увагу приділяють правовому становищу представництв та філій, які можуть діяти за межами країни заснування юридичної особи.

Загальноприйнятим є підхід, згідно з яким правосуб'єктність юридичної особи визначається правопорядком держави, у якій вона була заснована [8, с. 16]. Відповідний зв'язок із національним правом є критерієм визначення національності юридичної особи. Водночас у міжнародному приватному праві застосовують два основних підходи до визначення правового статусу юридичних осіб.

Перший – генетичний критерій – визначає статус юридичної особи на основі правопорядку держави, у якій вона зареєстрована або створена. Такий підхід закріплений у статті 26 Закону України «Про міжнародне приватне право», згідно з якою цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи визначаються її особистим законом, тобто правом держави місцезнаходження [11].

Другий – функціональний критерій – визначає правовий статус юридичної особи відповідно до правопорядку держави, у якій вона здійснює свою діяльність. Відповідно до статті 29 згаданого закону, підприємницька діяльність іноземних юридичних осіб в Україні регулюється національним законодавством, якщо інше не передбачено законом.

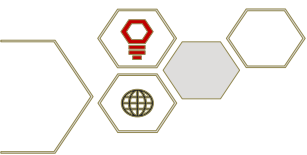
Окремо варто розглядати питання правосуб'єктності транснаціональних корпорацій (далі – ТНК), які можуть мати дочірні підприємства в різних країнах. Попри те, що такі підприємства юридично самостійні, вони фактично підпорядковуються материнській компанії. У цьому контексті важливим критерієм для визначення правового статусу таких структур є належність капіталу, що відображає рівень контролю з боку материнської компанії та її вплив на дочірні компанії через відповідний правопорядок.

Особливості правосуб'єктності фізичних осіб у сфері міжнародного приватного права зумовлюються їхнім правовим статусом, що визначається громадянством, місцем проживання або перебуванням. У міжнародному приватному праві розрізняють кілька категорій фізичних осіб: громадяни певної держави, іноземці, особи без громадянства (апатриди) та особи з подвійним громадянством [7, с. 132]. Визначення їхнього правового статусу має вирішальне значення для встановлення прав, обов'язків та можливостей участі в правовідносинах з іноземним елементом. Це впливає на вибір застосовного права, компетенцію судів та порядок визнання й виконання судових рішень.

Застосування колізійних норм міжнародного приватного права дозволяє врегулювати питання щодо визначення відповідного правопорядку та юрисдикції. Так, у шлюбно-сімейних та спадкових відносинах основним критерієм може бути громадянство або місце проживання особи, у договірних правовідносинах – автономія волі сторін чи імперативні норми відповідної держави, а у сфері трудових відносин – право країни, де виконується робота. Відповідно до статті 16 Закону України «Про міжнародне приватне право», особистий закон фізичної особи визначається правом держави, громадянином якої вона є [11]. Якщо особа має кілька громадянств, застосовується право країни її постійного проживання або основної діяльності. Для осіб без громадянства особистий закон визначається за місцем проживання чи перебування, а для біженців – за правом держави, де вони отримали притулок.

Як зазначає Л. В. Мошняга [9, с. 61], визначення правового статусу фізичних осіб у міжнародному контексті ґрунтується на міжнародно-правових актах, які встановлюють мінімальні стандарти захисту прав людини. Серед основних документів, що регулюють ці питання, варто виокремити Загальну декларацію прав людини 1948 року, яка закріплює фундаментальні права і свободи кожної людини, Міжнародний пакт про громадянські й політичні права 1966 року, що регламентує відносини між державами та їхніми

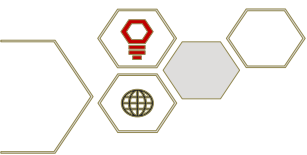

громадянами, а також Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 року, який визначає права людини у сфері праці, соціального забезпечення, освіти та культури. Безумовно, важливими є Конвенція про правовий статус біженців 1951 року та Конвенція про правовий статус апатридів 1954 року, що регулюють права осіб без громадянства та зобов'язання держав щодо них. Такі міжнародні угоди спрямовані на забезпечення поваги до гідності та прав людини незалежно від її громадянства, національності, релігійних переконань чи соціального статусу.

В Україні правовий статус фізичних осіб визначається національним законодавством, зокрема Конституцією України та спеціальними законами України. Конституція України (ст. 21–24) закріплює основні права і свободи фізичних осіб [12], а Закон України «Про громадянство України» визначає правовий статус громадян, іноземців та осіб без громадянства [13]. Важливе значення для регулювання міжнародних приватноправових відносин має також Закон України «Про міжнародне приватне право», який встановлює колізійні норми для визначення застосовного права у справах за участю фізичних осіб з іноземним елементом [11].

У міжнародних правовідносинах фізична особа водночас підпорядковується як правопорядку держави свого громадянства або постійного проживання, так і законодавству країни перебування [4, с. 406]. Це свідчить про складність правового статусу фізичних осіб у міжнародному приватному праві, оскільки вони можуть одночасно підпорядковуватися двом правовим системам – власної держави та держави, на території якої перебувають.

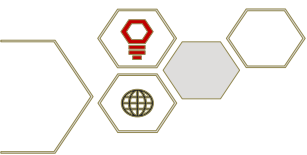
Правосуб'єктність фізичних осіб у міжнародному приватному праві є лише одним з аспектів регулювання правовідносин з іноземним елементом. Важливу роль у цій сфері також відіграє держава, яка, попри свій суверенітет, може бути учасником цивільно-правових відносин, що мають міжнародний характер.

Законодавство різних країн по-різному регулює можливість участі держави в міжнародних приватноправових відносинах. Однак загальноприйнятою концепцією в цьому контексті є імунітет держави, основою якого є принцип суверенної рівності держав, закріплений у латинській формулі *par in parem non habet imperium et jurisdictionem* («рівний над рівним не має влади та юрисдикції»). Цей принцип полягає в тому, що жодна держава не може поширювати свою юрисдикцію на іншу державу без її згоди, що має значний вплив на можливість подання позовів до держави в судах інших країн.

Концепція державного імунітету ґрунтується на кількох важливих принципах. По-перше, імунітет держави в міжнародному приватному праві відрізняється від імунітету, який забезпечується для держави в її національних судах, оскільки останній підпорядковується лише внутрішньому праву кожної конкретної країни. По-друге, імунітет держави має свої відмінності від імунітету міжнародних організацій, хоча обидва базуються на схожих засадах. По-третє, державний імунітет не варто ототожнювати з дипломатичним імунітетом, який надається дипломатичним представництвам та дипломатам.

Згідно з поглядом В. В. Ткаченко, правосуб'єктність держави в міжнародному приватному праві є цільовою соціально-правовою передумовою її участі в цивільно-правових відносинах з іноземним елементом [14, с. 472]. Основою цієї правосуб'єктності є державний суверенітет, а її змістом – правоздатність та дієздатність держави. У цьому контексті Україна як суб'єкт міжнародного приватного права є політичною організацією суспільства, яка через органи виконавчої влади та інших уповноважених представників бере активну участь у міжнародних приватноправових відносинах для забезпечення суспільних потреб і реалізації стратегічних завдань держави. Це означає, що держава може бути стороною в договорах, позивачем або відповідачем у міжнародних комерційних спорах, залучатися до регулювання іноземних інвестицій та інших правовідносин, пов'язаних із

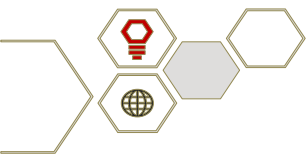
приватним правом, водночас зберігаючи свій особливий статус у міжнародному правопорядку.

Вибір застосовного права в умовах транснаціональних правовідносин є однією з найскладніших проблем міжнародного приватного права. Це питання постає у випадках, коли правовідносини пов'язані з кількома державами, що мають відмінні правові системи, та потребують визначення, яке саме право регулюватиме відповідний спір.

Однією з головних проблем є колізія правових систем. Оскільки кожна держава встановлює власні правові норми, які можуть суттєво відрізнятися, необхідно визначити, які саме норми застосовуватимуться до конкретних правовідносин. Для цього використовуються колізійні норми, що містяться як у національному законодавстві, так і в міжнародних договорах. Проте відмінності в підходах до розв'язання тих чи інших питань можуть ускладнювати вирішення спорів, особливо якщо правові системи мають кардинально різні концепції регулювання.

Ще однією складністю є автономія волі сторін, яка дозволяє учасникам договірних відносин самотійно обирати застосовне право. У деяких випадках сторони можуть зловживати цим правом, обираючи право юрисдикції, яка надає вигідніші умови для певної сторони, що може призвести до дисбалансу в договірних відносинах. Крім того, не всі правові системи однаково визнають автономію волі сторін, що створює додаткові труднощі при визначенні застосовного права.

Проблеми також виникають при виборі застосовного права у відносинах, що стосуються особистого статусу фізичних осіб, таких як сімейні чи спадкові правовідносини [15, с. 229]. Різні країни по-різному підходять до визначення особистого закону особи: одні виходять із принципу громадянства, а інші – з принципу місця проживання. Це може призводити до правової невизначеності, коли, наприклад, шлюб або розірвання шлюбу, укладені за законами однієї держави, не визнаються в іншій.

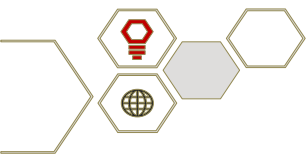

Додаткові труднощі виникають у випадках, коли однакові або схожі за змістом правові норми тлумачаться по-різному в різних юрисдикціях. Це особливо актуально для норм договірного та деліктного права, де різні судові інстанції можуть застосовувати варіативні підходи до врегулювання схожих правових питань.

Особливу проблему становить визнання та виконання судових рішень, ухвалених у межах іншої юрисдикції. Навіть якщо певне право було визнано як застосовне в конкретному випадку, це не гарантує, що рішення суду буде визнано й виконано в іншій країні. Держави можуть відмовляти у виконанні рішень, якщо вони суперечать їхнім публічним порядкам або правовим принципам.

Використання електронних підписів, смартконтрактів та інших цифрових технологій також створює нові виклики у визначенні застосовного права. Зокрема, у контексті смартконтрактів, що функціонують на основі блокчейн-технологій, традиційні колізійні прив'язки, як-от місце укладення чи виконання правочину, можуть виявитися недостатньо ефективними для визначення застосовності права, оскільки ці технології динамічно взаємодіють в глобальному та децентралізованому середовищі. Крім того, важливим аспектом є питання юрисдикції щодо врегулювання спорів, які можуть виникати у зв'язку з виконанням цифрових контрактів, особливо коли сторони перебувають у різних правових системах. У цьому контексті необхідним є розвиток гармонізованих підходів до регулювання цифрових правочинів, зокрема через міжнародні угоди та модельні закони, що сприятиме підвищенню правової визначеності та передбачуваності в транснаціональних договірних відносинах.

Зважаючи на труднощі, пов'язані з вибором застосовного права в умовах транснаціональних правовідносин, виникає необхідність удосконалення правового регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві.

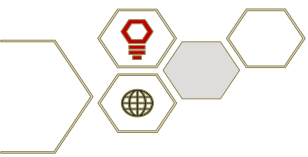
Важливим кроком є вдосконалення національного законодавства шляхом чіткого визначення принципу автономії волі сторін у виборі застосовного права. Для підвищення передбачуваності правочинів варто закріпити імперативне правило, згідно з яким у разі відсутності чітко вираженого вибору застосовне право визначається за місцем основного виконання зобов'язань або за місцем проживання (місцезнаходженням) основної сторони договору [16]. Це сприятиме зменшенню правової невизначеності, особливо у випадках, коли сторони свідомо не визначають застосовне право або мають недостатнє розуміння колізійних норм.

Також необхідно вдосконалити механізм визнання та виконання судових рішень у міжнародних договірних відносинах. Варто розширити співпрацю між державами у сфері взаємного визнання судових рішень, що дозволить забезпечити ефективний правовий захист сторін правочину та гарантуватиме виконання судових рішень незалежно від юрисдикції, у якій вони були ухвалені.

Ще одним важливим аспектом є цифровізація процесу укладання правочинів. Використання технологій електронного підпису та блокчейн-систем може забезпечити більшу прозорість та надійність договірних відносин, зменшивши ризики підробок документів та спрощуючи механізми контролю за виконанням зобов'язань.

Таким чином, удосконалення правового регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві має ґрунтуватися на уніфікації норм, чіткому визначенні застосовного права, ефективному механізмі визнання судових рішень та впровадженні цифрових технологій. Це дозволить підвищити ефективність та передбачуваність міжнародних правовідносин, створити більш стабільне та справедливе правове середовище для учасників транскордонних правочинів.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що правове регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві ґрунтується на

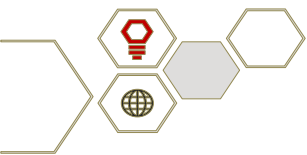

поєднанні національного законодавства окремих держав, міжнародних конвенцій та уніфікованих правових актів. Важливу роль у договірних правовідносинах відіграє принцип автономії волі сторін, який дозволяє учасникам правочину самостійно визначати застосовне право, що, однак, потребує чіткішої правової регламентації.

Виявлено основні проблеми, які виникають при визначенні застосовного права в умовах транснаціональних правовідносин. Серед них можна виокремити колізії між національними правовими системами, відсутність єдиного підходу до визначення застосовного права в разі відсутності чіткої домовленості між сторонами, а також труднощі, пов'язані з визнанням та виконанням судових рішень у різних юрисдикціях. Ці проблеми ускладнюють правозастосування, знижують рівень передбачуваності договірних відносин і можуть стати серйозною перешкодою для ефективної міжнародної співпраці.

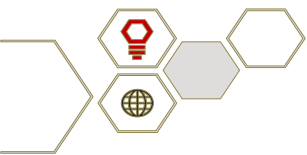
Для вдосконалення правового регулювання укладання правочинів у міжнародному приватному праві пропонується розширення уніфікації правових норм на міжнародному рівні через імплементацію загальновизнаних міжнародних документів та вдосконалення національних колізійних норм. Важливим напрямом є закріплення чіткіших критеріїв визначення застосовного права, що дозволить підвищити правову визначеність та ефективність договірних відносин. Крім того, запропоновано вдосконалення механізмів визнання та виконання іноземних судових рішень, а також впровадження сучасних цифрових технологій, що сприятимуть прозорості та надійності договірних зобов'язань.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі ефективності чинних міжнародних конвенцій та угод, а також розробленні нових механізмів для усунення колізій між національними правовими системами. Особливу увагу варто приділити вивченню практики застосування чинних міжнародних норм у різних юрисдикціях та виявленню недоліків, які обмежують їхню ефективність у сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Важна К. Поняття та характеристика держави як суб'єкта міжнародного публічного права. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2019. Вип. 3. С. 132–142. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.3.2019.159113>
2. Єрмоленко-Князева Л. С. Фізична особа як суб'єкт міжнародного права. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Економіка, менеджмент та право*. 2021. Вип. 3–5. С. 166–171. DOI: <https://doi.org/10.33251/2707-8620-2021-3-4-166-171>
3. Овечкіна О. С. Способи вирішення колізійних питань статусу юридичних осіб у праві ЄС та в законодавстві деяких його держав-членів. *Часопис Київського університету права*. 2020. Вип. 3. С. 392–398. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2020.73>
4. Tur O., Kravchyk M., Nastasiak I., Sirant M., Stetsyuk N. Principles and aims of international private law. *Social & Legal Studios*. 2023. Vol. 6. № 4. P. 243–250. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals4.2023.243>
5. Барабаш А. Г., Никипорець І. О. Ознаки та наслідки обходу закону в міжнародному приватному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. Вип. 5. С. 45–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-5/9>
6. Шипко С. О. Особливості суб'єктів міжнародного приватного права: критерії визнання функціональної правосуб'єктності транснаціональних компаній. *Наукові записки. Серія: Право*. 2022. Вип. 13. С. 205–209. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/235> (дата звернення: 29.10.2024).
7. Черваньова Д. А., Туєва О. М. До питання про правовий статус фізичних осіб в міжнародному приватному праві. *Наука і техніка сьогодні*.

2023. Вип. 7 (21). С. 129–138. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-7\(21\)-129-138](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-7(21)-129-138)

8. Малига В. А., Лелюх О. Д. Особистий закон юридичної особи в міжнародному приватному праві. *Право та державне управління*. 2024. Вип. 1. С. 14–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.1.2>

9. Мошняга Л. В. Особливості правового статусу фізичних осіб в міжнародному приватному праві: теоретико-правове дослідження. Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. Вип. 4. С. 59–63. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.10>

10. Логвиненко М. Л. Природа міжнародного приватного права та його місце в системі права. *Актуальні проблеми політики*. 2021. Вип. 67. С. 163–167. DOI: <https://doi.org/10.32837/app.v0i67.1167>

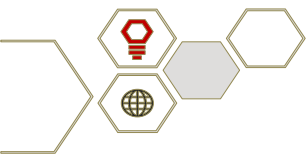
11. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 29.10.2024).

12. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 29.10.2024).

13. Про громадянство України: закон України від 18.01.2001 № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#top> (дата звернення: 29.10.2024).

14. Ткаченко В. В. Правосуб'єктність в міжнародному приватному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. Вип. 3. С. 470–473. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/113>.

15. Perisic P. Some Remarks on the International Legal Personality of Individuals. *Comparative and International Law Journal of Southern Africa*. 2020. Vol. 49. № 2. P. 223–246. URL: <https://unisapressjournals.co.za/index.php/CILSA/article/view/8236> (date of access: 29.10.2024).

16. Юрченко С. М., Смян А. А. Особливості захисту авторського права в міжнародному приватному праві. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 4(1). С. 107–110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4%281%29__29 (дата звернення: 29.10.2024).